

יריד המחקר השישי
המכללה האקדמית עמק יזרעאל
ע"ש מקס שטרן

26 במאי 2010
י"ג בסיוון תש"ע

חברת תקצירים

"ברוש" מאת אהוד מנור

ואני ראיתי ברוש
שניצב בתוך שדה מול פני השמש
בחמסין, בקרה
אל מול פני הסערה.

על צידו נטה הברוש
לא נשבר את צמרתו הרכין עד עשב.
והנה, מול הים
קם הברוש ירוק ורם.

הנה ברוש, לבדו
מול אש ומים.
הנה ברוש, לבדו
עד השמיים.
ברוש, לבדו איתן.
לו רק ניתן ואלמד
את דרכו של עץ אחד.

הקדמה

יריד המחקר של המכללה האקדמית עמק יזרעאל מתקיים זו השנה השישית ברציפות. כמו בשנים הקודמות המטרה העיקרית של היריד היא לאפשר לחברי הסגל להכיר מקרוב את מגוון תחומי המחקר והעשייה של עמיתיהם בחוגים השונים, וכן להוות מנוף ליצירת שיתופי פעולה עתידיים במכללה.

לועדה המארגנת הוגשו השנה 41 תקצירים מתחומי עניין מגוונים, המרוכזים בחוברת זו לפי סדר א-ב של שמות המחברים. ביריד מוצגות עבודות שהן פרי שיתופי פעולה יצירתיים בין חברי סגל מחוגים שונים, וכן עבודות משותפות של חברי סגל עם סטודנטים מצטיינים.

תודתנו נתונה לפרופ' עליזה שנהר, נשיאת המכללה, לגב' מיקה קפטור, ראש המנהל האקדמי, וכן לכל הצוות במכללה שהשתתף בארגון והפקת יריד המחקר השישי.

ועדת יריד מחקר:

ד"ר שוש שהרבני (יו"ר), פרופ' אורנה צישניסקי, ד"ר נעמי שקד-מונדרר, גב' אורית שמיר-בלדרמן, גב' מיכל שמיר, גב' עינבל גרנוב (מרכזת הועדה).

מתכבדת להזמין את חברי סגל המכללה, ציבור הסטודנטים והקהל הרחב

ליריד המחקר השישי

שיתקיים במכללה האקדמית עמק יזרעאל

ביום רביעי יג' סיון, תש"ע 26.5.2010

באודיטוריום 5007 בניין הרב-תכליתי 2

תצוגת הפוסטרים תתקיים בכניסת הבניין

סדר יום:

התכנסות וכיבוד קל – תערוכת פוסטרים	8:30- 9:00
ברכות- ד"ר שוש שהרבני, יו"ר ועדת יריד מחקר	9:00
דברי פתיחה – פרופ' עליזה שנהר, נשיא המכללה	
פרופ' אריאלה לבנשטיין	9:15-10:00
תפקיד ואחריות המשפחה והקהילה לאוכלוסייה המזדקנת במדינות בעלות הטרוגניות תרבותית	
מושב ראשון - יו"ר – ד"ר משה שרעבי	10:00-11:00
❖ ד"ר דוד יגיל הערכת תפקידי הורות	
❖ ד"ר נעם לפידות-לפולר איבוד הבלמים באוטוסטרדת המידע: השפעתם של גורמים מצביים על אפקט הדיסאינהיבציה השלילי ברשת	
❖ פרופ' הלנה דה-סביליה וד"ר דלית יסעור-בורוכוביץ ביטויי חוסר כבוד הדדי בין מרצים לסטודנטים במכללה	
הפסקה	11:00-11:30

11:30-13:15 מושב שני - יו"ר - גב' בינה ניר

- ❖ ד"ר רחל אור-בך
הוראת תכנות לכל סטודנט - למה ואיך
- ❖ גב' דפנה הלפרין
פורום ארגון לומד - שיתוף פעולה אקדמיה וקהילה
- ❖ ד"ר אנדריי קודריאבצב
יוריסטיקת הזמינות ותגובות המשקיעים לאירועי חברות
- ❖ גב' שני רפאלי (פרויקט ב.א. מצטיינים בהנחיית ד"ר אבי אביטל)
סכיוזפרייה פנים רבות לה: מידול הסימפטומים בחולדה
- ❖ מר אבשלום גינוסר
רגולציה על פרסום: מסגרת לניתוח

* כל הרצאה תמשך 15 דק' ולאחריה 5 דק' דיון

13:15 ארוחת צהריים

תוכן עניינים

שם המרצה:	עמוד
אביטל אבי- החוג לפסיכולוגיה והמרכז למחקר והוראה פסיכוביולוגי	עמוד 1
אביטל אבי ושני רפאלי- החוג לפסיכולוגיה והמרכז למחקר והוראה פסיכוביולוגי	עמוד 2
אדרי שרית- היחידה ללימודי אנגלית	עמוד 3
אור- בך רחל- החוג למערכות מידע ניהוליות	עמוד 4
בהט סמי (שמואל)- החוג לשירותי אנוש	עמוד 5
גוסינסקי רוחמה- החוג לשירותי אנוש	עמוד 6
גינוסר אבשלום- החוג לתקשורת	עמוד 7
גלנדר שמאי- החוג ללימודים רב-תחומיים	עמוד 8
דה סביליה הלנה ויסעור-בורוכוביץ דלית - החוג לשירותי אנוש והחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה	עמוד 9
דה סביליה הלנה ויסעור-בורוכוביץ דלית, בוקניק שלום- החוג לשירותי אנוש והחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה	עמוד 10
דור אסנת - החוג לחינוך	עמוד 11
דן אורי ורז סיון- החוג למדעי ההתנהגות	עמוד 12
הירשפלד מרים- החוג לסיעוד	עמוד 13
הלפרין עפרה- החוג לסיעוד והחוג למנהל מערכות בריאות	עמוד 14
הרדוף הגר- החוג לסיעוד	עמוד 15
חיימוב איריס- החוג לפסיכולוגיה	עמוד 16
חפר אליעז- החוג למנהל מערכות בריאות	עמוד 17
יגיל דוד- החוג למדעי ההתנהגות	עמוד 18
יערי מני- החוג למדעי ההתנהגות	עמוד 19
כהן גיל- החוג לכלכלה וניהול	עמוד 20
כהנר לי- החוג ללימודים רב-תחומיים והחוג לשירותי אנוש	עמוד 21
לביא אילנה ורשקוביץ רמי- החוג למערכות מידע ניהוליות	עמוד 22

עמוד 23	לבנשטיין אריאלה, הירשפלד מרים והלפרין דפנה- החוג לסיעוד והחוג למנהל מערכות בריאות
עמוד 24	לבנשטיין אריאלה והלפרין דפנה- החוג למנהל מערכות בריאות
עמוד 25	לופי דובי - החוג למדעי ההתנהגות
עמוד 26	לפלר-לפידות נעם- החוג למדעי ההתנהגות
עמוד 27	מלכה ורד- החוג לתקשורת
עמוד 28	מנוסביץ עידית- החוג לתקשורת
עמוד 29	משיח-איזנברג מיכל, אריאלי דניאלה ומרים הירשפלד- החוג לסיעוד
עמוד 30	סימונוביץ חביאר- החוג לשירותי אנוש
עמוד 31	סימונושטיין פרידה- החוג למנהל מערכות בריאות
עמוד 32	פלטיניק רחל- החוג לכלכלה וניהול
עמוד 33	קודריאבצב אנדריי- החוג לכלכלה וניהול
עמוד 34	רוזנברג פנינה- גורן (החוג ללימודים רב-תחומיים)
עמוד 35	רוזנפלד ננסי וכרמל-חכים אסתר- היחידה ללימודי אנגלית והחוג ללימודים רב-תחומיים
עמוד 36	רוטמן עמית- החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
עמוד 37	רז אלון- החוג למדעי ההתנהגות
עמוד 38	שהרבני שוש ובן-ציון אורי- החוג לכלכלה וניהול
עמוד 39	שובל- הדר דורית- החוג לסוציולוגיה והחוג למדעי ההתנהגות
עמוד 40	שחור טל- החוג לכלכלה וניהול
עמוד 41	שרעבי משה- החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

The effects of environmental enrichment and methylphenidate on behavioral consequences of stress

Avital A., Dolev T. and Zubedat S.

*Department of Psychology and The Center for Psychobiological Research,
Yezreel Valley College, Israel.*

Previous evidence showed that the exposure to enriched environment (EE) can recover some of the deteriorating effects of early exposure to stress. However, the antecedent effects of exposure to EE on the reaction to stress later in life, is less investigated. Nowadays, many children and adolescence with attention-deficit hyperactivity disorder are treated with methylphenidate (Mph) as part of their mal-coping with the environment. Yet, the extent to which this drug is abused and the long-term consequences of Mph treatment are unknown. Thus, we aimed to test whether pre-exposure to EE prepubertaly would affect the response to stress in adulthood. Moreover, we tested the chronic effects of Methylphenidate (Mph) administration on the exposure to stress and also the interaction between Mph administration and EE.

Rats were exposed to EE prepubertaly (PND30-60), injected with Mph at (PND60-90) and exposed to stress in adulthood (PND90). The behavioral tests were performed at different stages along the experiment. Results suggest a beneficial effect of EE on emotional behavior. In addition, when taken together with environmental conditions, chronic Mph treatment had no detectable influence on these measures.

Stress cascade and schizophrenia-like symptoms: modeling in rat the etiology and onset

Shani Raphaely and Avi Avital

Department of Psychology and The Center for Psychobiological Research,
Yezreel Valley College, Israel.

In an attempt to establish an animal model for schizophrenia, an extensive animal toxicology and human experience show that changes in function of glutamatergic NMDA receptors in the early development of central nervous system are essential for the development of psychosis, cognitive impairment and emotional dysfunction in adulthood. In addition, It has long been assumed that stress constitute a "triggering" element in the course of schizophrenia. Two major aspects of stress are duration and time of exposure, which may interplay in predisposing schizophrenia-like symptoms as well as onset. Thus, we have examined the differences in the predisposing effects of chronic versus acute stress and on top of that, the interaction between stress and the application of ketamine.

Rats were injected with ketamine (30mg/Kg, i.p) during 5 consecutive days, prepubertly. The chronic stress groups were exposed randomly to 3 types of stressors (swim, elevated platform, restraint) for 5 successive days each week (PND 30-60), and the acute stress groups were exposed to the same stressors for three days (PND 50-52) only. Ketamine-induced rats that were exposed to chronic stress showed the utmost level of activity in the motor monitor, decreased preference for sucrose in the sucrose preference test, and considerably low level of prepulse inhibition all throughout the different prepulse intensities in the prepulse inhibition test.

Chronic exposure to stress and inducing ketamine, both prepubertally, may constitute a novel model for the human cluster of schizophrenia, yet to be expended to encompass both negative and positive symptomology.

The animal form divine in the art of

Ted Hughes and Leonard Baskin

Sarit Adari

The Max Stern Academic College of Emek Yezreel

The Academic Unit for English Studies

One of the major, albeit least studied, influences on Hughes's poetic images is his creative relationship with the graphic artist and sculptor Leonard Baskin. Their lifelong friendship and creative interaction spanned about forty years. The common interests of Hughes and Baskin, as well as their uniquely creative relationship give birth to a variety of forms and meanings, which constantly intersect and interact with one another. This intensive mutual influence between the two artists has led to the production of many of Hughes's illustrated poem collections such as *Crow* and *Cave Birds*. However, their mutual inspiration is reflected not only in their collaborative projects, but also in their works created independently of each another. This article explores the creative interaction between Baskin and Hughes, as reflected in their independently created works, focusing on a particularly vital characteristic common to both their artistic expressions, animal forms. Animal images in Baskin's and Hughes's art interweave realist renderings of animals with symbolic meanings, thus affecting the ways in which we perceive animals and the human condition signified by them.

Preliminary research stage

Teaching programming to non-programmers – Why and how

Rachel Or-Bach

Department of Management Information Systems

Throughout the short history of personal computers there have been several attempts to delineate possible benefits for the teaching of programming to non-programmers, from children to higher education students. The potential benefits range from motivation and creativity to logical thinking, problem solving skills and more. We approach this issue through current expectations from college graduates, trying to demonstrate how a programming course with a suitable programming environment and appropriate tasks can serve as a context for exercising the desired skills and empower students as users of interactive information technologies. We used the multimedia programming environment SCRATCH in a course titled "Design of computer-based games and interactive stories". The visual capabilities of SCRATCH help to demonstrate programming structures, processes and flow and enable immediate feedback. Well designed programming tasks within this environment can help develop capabilities of self-learning which involves reflection and self-monitoring; skills of problem-solving, planning, designing, debugging, evaluating; communication via various media types/modalities; along with other personal traits of motivation and persistence. Several tools were used to assess the effects of the course and to investigate students' misconceptions and difficulties in understanding specific programming concepts. Preliminary results are encouraging regarding the benefits of such a course for empowering students as information technology users and for exercising meta-cognitive skills. Preliminary results also shed light on students' initial conceptions regarding some programming constructs such as objects, messages and event-driven programming.

דפוסים בהתנהגותן המרחבית של חברות הזנק (Start-up Firms), הבוגרות בחממות ליזמות טכנולוגית בישראל ותרומתן לפיתוח הכלכלי של אזורי הפריפריה*

סמי (שמואל) בהט

החוג לשרותי אנוש

רקע ומטרות: מגזר חברות ההזנק הווה גורם מרכזי במהפכה הטכנולוגית שעברה על המשק הישראלי בשני העשורים האחרונים. עם זאת, התמורות הכלכליות והחברתיות שנבעו ממגמות אלה היו מוגבלות לאוכלוסיות ואזורים מסוימים. תוכנית החממות ליזמות טכנולוגית מהווה מכשיר מרכזי בהתהוותן של חברות הזנק ויש לה ייצוג מרחבי באזורי הפריפריה בישראל. על רקע זה עסק המחקר בזיהוי השיקולים המשפיעים על בחירת המיקום של החברות ובהערכת מידת תרומתן לפיתוח הכלכלי של אזורי הפריפריה.

שיטת המחקר: ראיונות באמצעות שאלון בקרב יזמים ב-75 חברות שפעלו ב-12 חממות. בנוסף, התקיימו ראיונות פתוחים בקבוצת גורמי מקצוע הקרובים לתחום הנחקר. משתני המחקר נבדקו הן, ביחס לסוג החברה והן ביחס למיקומה במרחב.

ממצאים : בהיבט המרחבי, מתקיים דפוס של "ריכוזיות מבוזרת" ונטייה ברורה של מרבית החברות הבוגרות שצמחו בחממות הפריפריאליות, לעבור ולהתרכז באזורי הגלעין. שיקולי המיקום הושפעו לרוב מקיומה של תשתית המתאימה לדרישות החברה, מזמינות התמריצים, מקרבת המגורים של היזמים והמשקיעים ומתדמית המקום. בנוסף, נמצא כי בקרב החברות קיימת נטייה חזקה להסתגרות, המשתקפת ברמת קשרים נמוכה עם סביבתן הקרובה ובתרומה זניחה לפיתוח הכלכלי והחברתי.

מסקנות והמלצות: לאור ההשקעה הציבורית הגבוהה, קיים ספק גדול ביחס לתרומתן של החברות והחממות לפיתוח הכלכלי של אזורי הפריפריה. במובן זה, מתקיים כשל מסוים במדיניות הפעלת החממות באזורים אלה. על מנת להפיק את המרב מקיומן של החממות נדרשים מספר צעדים, שחלקם כרוכים בשינוי המדיניות הלאומית לעידוד היזמות הטכנולוגית באזורי הפריפריה, וחלקם קשור לפעילותם של הגורמים האזוריים והמקומיים.

* מחקר לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה בחוג לגיאוגרפיה ולימודי הסביבה באוניברסיטת חיפה (אושר בציון "מעולה" בחודש מרץ 2009).

מתן שירות בישראל: התמודדות עם לקוחות אגרסיביים

רוחמה גוסינסקי

החוג לשירותי אנוש

מבוא: התמודדות עם התנהגות תוקפנית ועוינת של לקוחות, היא חלק משגרת העבודה של נותני שירות רבים. מחקרים רבים הצביעו על כך שחשיפה להתנהגות בלתי נאותה של לקוחות היא מנבא משמעותי של שחיקה בקרב העובדים, אך רק מחקרים מועטים בחנו את האסטרטגיות באמצעותם מתמודדים נותני השירות עם התנהגות שלילית של לקוחות. המחקר הנוכחי בדק את הקשר בין תדירות המפגש עם לקוחות תוקפניים ונטיה רגשית שלילית של נותני השירות לבין שכיחות השימוש בשלוש אסטרטגיות ממוקדות רגש: חיפוש תמיכה רגשית, ניתוק התנהגותי והחצנת רגשות שליליים.

שיטה: במחקר השתתפו 192 נותני שירות המועסקים במוקדי שירות לקוחות טלפוניים בחברות סלולאריות, חברת תיקשוב ובנק.

ממצאים: מניתוח הנתונים עולה כי נטיה רגשית שלילית ואגרסיביות הלקוחות ניבאו את מעורבות העובדים בשלוש האסטרטגיות. אפקט האינטראקציה שנמצא מורה כי ברמות גבוהות של חשיפה ללקוחות תוקפניים, עובדים בעלי נטיה רגשית שלילית גבוהה, נטו לעשות שימוש רב יותר בניתוק התנהגותי והחצנה של רגשות שליליים.

מסקנות: אסטרטגיות ההתמודדות שנבחנו במחקר הנוכחי נחשבות לאסטרטגיות בלתי רצויות הן מנקודת מבט ארגונית והן מנקודת מבט אישית. לפיכך, בצד הדרישה להצגת שירות ברמה גבוהה, צריכים הארגונים ליזום פעילות שתסייע לנותני השירות להתמודד באופן אפקטיבי עם התנהגות בלתי נאותה של לקוחות.

The Three Dimensions of Advertising Regulation

A Proposed Analytical Framework

Avshalom Ginosar

The Department of Communication

Advertising Regulation is an inter-disciplinary research field, which attracts scholars from various academic subject-matters – such as Communication, Public Policy, Economy, Marketing, Advertising, and Law. Each of these disciplines addresses Advertising Regulation from a specific and a narrow point of view and consequently a holistic framework is absent in the literature. Therefore, the main aim of this paper is presenting a framework which consists of three dimensions reflecting three main features of advertising regulation: multi-content, multi-level, and multi-media & technology.

The content dimension addresses topics such as accuracy, fairness, honesty, harmful products, advertising to children, the amount of advertising, the separation between advertising and editorial content, the identification of advertising, etc. The level of authority dimension differentiates between two continuums. The first, spans between statutory authority (state/legal regulation) and voluntary authority (industrial self-regulation); the second continuum is between national authority (within the boundaries of a certain country) and supranational authority (international and/or regional authority). The third dimension – the variety of media and technologies - addresses two main issues: (1) the adaptation of advertising regulation for traditional media (print, radio and television) to the new media (the internet and cellular in particular); and (2) the adaptation of advertising regulation for the traditional media (referring to "spot-ads" on television in particular) to new advertising technologies and methods (such as digital advertising, split screen, product placement, etc.).

(This paper is a draft of a chapter I wrote for a textbook on regulation, edited by Prof. David Levi-Faur)

ספר בראשית, כרכים א-ב
(האוניברסיטה הפתוחה 2009)

שמאי גלנדר

החוג ללימודים רב-תחומיים

בספר זה, על שני כרכיו, נפרס לפנינו עיון מקיף בעולמו המופלא של ספר בראשית. הוא נועד לאפשר לקוראים-הלומדים חשיפה יצירתית ושיטתית של ההגות ושל הערכים המונחים ביסודם של הסיפורים הקדומים, תוך כדי התבססות על כללי המחקר המדעי. מוצגות בו גישות שונות בפרשנות ובמחקר לדרכי חיבורו, לתכניו ולהשתקפות הרקע ההיסטורי בחלקיו השונים. כמו כן, נידונים כאן מקורות השפעתו של ספר בראשית, והזיקה בינו ובין ספרויות המזרח הקדמון. המחבר מתמודד עם המסרים הרעיוניים הגלויים והחבויים בספר בראשית, ופותח צוהר להבנת סממני אמנות הסיפור הייחודית בו. המעיין בספר מתוודע אל מגוון האמונות והדעות בסיפורים, כחלק מהלקח המוסרי-דתי של המונותיאיזם הבא לידי ביטוי בספר בראשית.

בספר שתיים-עשרה יחידות: מבנהו, תכניו וחיבורו; הבריאה וראשית האנושות; הסיפורים על מעשה הבריאה; סיפורי ראשיתה של האנושות; תולדות העמים ותולדות עם ישראל; סיפורי האבות והמציאות ההיסטורית; אמונתם של האבות; מחזור סיפורי אברהם; יצחק; מחזור סיפורי יעקב; סיפור יוסף; אמונת הסיפור בספר בראשית.

ביטויי חוסר כבוד הדדי (Incivility) בין מרצים לסטודנטים במכללה:

כיצד ניתן להתמודד איתם?

דלית יסעור-בורוכוביץ והלנה סינה דה-סביליה

החוג לשירותי אנוש והחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

טיפול אקלים של סובלנות וכבוד הדדי (civility) בין אנשי הסגל והסטודנטים במכללות ובאוניברסיטאות הוא אתגר מרכזי בשאיפה להגברת המצוינות בהוראה ובלמידה. אקלים של סובלנות וכבוד הדדי פירושו התנהגות מנומסת, מכבדת והוגנת. מנגד, התנהגות של חוסר כבוד (incivility) מוגדרת כשימוש בשפה או בפעולה מפריעה, גסת רוח, חסרת נימוס, או מאיימת (Clark, 2005). גם אצלנו במכללה, כמו במוסדות אקדמיים רבים בארץ ובעולם, מתקיימות התנהגויות – הן מצד הסטודנטים והן מצד הסגל האקדמי – שמחבלות במערכת היחסים של ההוראה-למידה ופוגעות באקלים האקדמי.

במחקר הנוכחי השתמשנו בשאלון ה- INC (Incivility in Nursing Education) שאותו תרגמנו לעברית והתאמנו למכללה. את השאלון העברנו בין חברי סגל מכלל החוגים (N = 45), ובין סטודנטים מכלל החוגים (N = 260). השאלון בנוי משלושה חלקים עיקריים: חלק 1 – אינפורמציה דמוגרפית. חלק 2 – מתאר התנהגויות פוגעניות של סטודנטים וסגל. חלק 3 – ארבע שאלות פתוחות העוסקות בתפיסות של הסגל/סטודנטים באשר לדרכים לפתרון בעיות ההתנהגות הפוגענית. השאלון הוא אנונימי לחלוטין ואין בו כל פרטים המשייכים את העונה לחוג כלשהו במכללה. שלושה סוגי פתרונות כלליים הוצעו ע"י הנחקרים: (1) הידברות ושת"פ בקביעת כללי התנהגות. (2) אכיפה תקיפה ואחידה של כללי ההתנהגות הנאותים. (3) חינוך לערכים ע"י מתן דוגמה אישית.

ביטויים התנהגותיים של חוסר כבוד הדדי (Incivility)

בין מרצים לסטודנטים במכללת עמק יזרעאל

שלום בוקניק, דלית יסעור-בורוכוביץ והלנה סינה דה-סביליה

החוג לשירותי אנוש והחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

טיפול אקלים של סובלנות וכבוד הדדי (civility) בין הסגל והסטודנטים במכללות ובאוניברסיטאות הוא אתגר מרכזי בשאיפה להגברת המצינות בהוראה ובלמידה. Civility, פירושו התנהגות מנומסת, מכבדת והוגנת. מנגד, התנהגות של חוסר כבוד (incivility) מוגדרת כשימוש בשפה או בפעולה מפריעה, גסת רוח, חסרת נימוס, או מאיימת (Clark, 2005).

מטרת המחקר: לזהות את שכיחות ההתנהגויות הפוגעניות והגורמים להתנהגויות אלו במכללה, ואת התפיסות לגבי הדרכים לצמצום התופעה.

שיטה: במחקר השתמשנו בשאלון (Incivility in Nursing Education) (INE) המתוכנן לאסוף מידע כמותי ואיכותי לגבי התנהגויות בחוסר כבוד ובדרכי התמודדות איתן. השאלון הועבר בין חברי סגל (45) וסטודנטים (269) מכלל החוגים.

ממצאים ראשוניים: סיבות מרכזיות להתנהגות בחוסר כבוד: חדירה של התרבות הכללית בארץ לאקדמיה והימנעות הסגל מהתמודדות עם הנושא, חוסר רצון של הסטודנט ללמוד או להשקיע מאמץ בלמידה, התנהגות שחצנית של הסגל והוראה בדרכים משעממות ובחוסר התלהבות.

נקודות דמיון ושוני בין הסגל, לסטודנטים בתפיסת המושג "incivility".

נקודות דמיון: אי הקפדה על זמנים, סגנון דיבור, שימוש בטלפון סלולארי בשיעור והפגנת חוסר עניין.

הבדלים: שמירה על הבדלי סטאטוס בין מרצה לסטודנט, נתפס על ידי הסגל כהתנהגות חיונית ובעיני הסטודנטים כשחצנות. מידת הזמינות, זמינות נמוכה נתפסת על ידי הסטודנטים כהתנהגות פוגענית.

דרכי ההתמודדות - בשני הצדדים יש המאמינים בדרכים "רכות" (שיתוף פעולה, הידברות, חינוך, סדנאות), ובשני הצדדים יש המצדדים בפעולות מניעה תקיפות.

עמדות מורים יהודים וערבים כלפי מעורבות הורים בבית הספר

אסנת דור

החוג לחינוך

מטרת המחקר הנוכחי היא לבחון עמדות של מורים יהודים וערבים כלפי מעורבות הורים בבית הספר. נושא זה זוכה להתעניינות מחקרית רבה בשנים האחרונות. מסקירת הספרות המחקרית בתחום עולה כי מעורבות הורים נמצאה קשורה עם השלכות חיוביות על הישגיהם האקדמיים של ילדים, והתפתחותם במישור הרגשי, החברתי וההתנהגותי. בצד ההכרה בתפוקות אלה, נראה כי מעורבות זו היא מורכבת ומאתגרת בעיני מורים רבים. לצד מחקרים רבים הנערכים בחברה המערבית, המכירים בחשיבות נושא מעורבות ההורים בבית הספר, זוכה נושא זה לבדיקה מעטה ביותר בהתייחס לחברה הערבית. לפיכך על רקע חשיבות הנושא, ההבדלים התרבותיים וההשפעות ההדדיות המתקיימות בישראל בין החברה הערבית והיהודית, מבקש המחקר הנוכחי להשוות בין עמדות המורים היהודים והערבים בהתייחס למעורבות הורים.

329 מורים בבית הספר היסודי, 135 יהודים ו-194 ערבים, השיבו על שאלון עמדות בנוגע למעורבות הורים בבית הספר. מספר הבדלים מובהקים נמצאו, כאשר יהודים הביעו תמיכה מוגברת באחריות המורה להכשרה בעבודה עם מורים ולאחריות המורה ליצירת מעורבות הורים. בשאר המשתנים, לא נמצאו הבדלים מובהקים, דהיינו יהודים וערבים העריכו מעורבות זו כחשובה למדי ותמכו במידה בינונית במעורבות הורים בקביעת מדיניות בית הספר.

ממצאי המחקר מלמדים על מגמת התייחסות חיובית באופן כללי בקרב מורים בישראל כלפי מעורבות הורים, המלווה בתפיסת אחריות גבוהה יותר לקידום מעורבות זו בקרב המורים היהודים.

Brain responses to facial expressions among different types of attachment orientations: an Event Related Potentials (ERP) study

Orrie Dan, Sivan Raz and Neta Dahan

The Center for Psychobiological Research, Psychology Department, The Max Stern Academic College of Emek Yezreel.

Introduction: The purpose of the present study was to assess brain responses to facial expressions among different types of attachment orientations. The perception, encoding and recalling of emotional information from the external environment may vary with the orientation. So far, there are few attempts to investigate the neural basis of emotional processing related to adult attachment differences. We used the ERP technique in order to assess brain responses to angry and neutral faces among secure vs. insecure-anxious attachment-orientations.

Method: Participants were 22 undergraduate students, selected on the basis of their attachment scores from the ECR questionnaire. 13 participants were low in anxiety and avoidance dimensions (i.e. the secure type) and 9 were high in anxiety dimension and low in avoidance dimension (i.e. the insecure-anxious type). Subjects were presented with angry or neutral faces and their ERP responses were recorded using an EGI – 64 channels system.

Results: We present here averaged results from 4 channels located in the medial-parietal cortex. Significant differences were found for the N1 (120-180ms), P2 (180-260ms) and P3 (320-400ms) components.

Conclusions: Our data support the assumption that individuals with different attachment orientations show differential brain responses to emotional vs. neutral facial expressions.

Globalization, migration, human resources and long term care policies

Miriam Hirschfeld

Department of Nursing

Background: This study is based upon a literature review and consultation with leading international experts. It explores the effects of globalization and migration upon the availability of human resources in long term care in rich (demand) and poor (supply) countries and the issues this raises for the global availability and quality of care and long term care policies.

Study Question and Methods: I reviewed the literature and sought expert opinions in personal interviews in order to answer the questions of how globalization and, in particular, female migration, effected the supply and demand for care to handicapped and old persons in OECD and developing countries.

Results: Rising labor market participation of women, declining family size and the steep increase of time old impaired persons require long term care have all created a demand that women in rich countries are no longer able to fill. The gap in care is largely filled by immigrant women from poor countries.

There is a global trade in nurses and caregivers and rich countries owe an unacknowledged debt to poor countries for subsidizing their health workforce.

Data from the USA, Canada, the UK, Italy, Greece, Spain and Israel confirm this trend. In poor countries, remittances are a major source of income for governments. They support migrant families economically, while leaving them with a vacuum of care for children, ill, handicapped and old persons, as well as for the health systems.

Conclusions and Health Policy Implications: The implicit global policy of responding to long term care needs by recruiting migrant labor raises serious issues of fairness, quality of care and sustainability. In light of the financial crisis it seems especially urgent to carefully reconsider the implications of these practices.

Prediction of Perineal Trauma During Childbirth by Assessment of Striae Gravidarum Score

Ofra Halperin ; Iris Raz ; Lotte Ben-Gal ; Keren Or-Chen;Michal Granot

Department of Nursing

Objective: Perineal trauma (PT) is a major concern associated with childbirth and is assumed to be a causal factor in the increasing rates of elective cesarean sections. The aim of this study was to explore the association between Striae Gravidarum (SG) and the risk for PT in childbirth.

Design: A cross-sectional study.

Setting: Maternity ward in five university medical centers.

Participants: The study sample consisted of 385 women (28.9 ± 5.3 years old) who delivered vaginally.

Methods: SG score was assessed using the numerical scoring system of Atwal (2006). The association was examined between PT as the outcome measure, defined by tears or laceration, and the total striae scores (TSS) obtained at the abdomen, hips, buttocks and breast.

Results: Significantly higher TSS scores were found in women with PT compared with women without PT (3.60 ± 0.39 vs. 2.31 ± 0.23 , $p=0.003$). Specifically, striae scores at the breast and hips were significantly higher among women who had PT. Logistic regression analysis revealed that TSS (OR: 0.079; 95% confidence interval: 1.012-1.151; $p=0.021$), as well as a rise in body mass index (BMI) during pregnancy (OR: 1.025; 95% confidence interval 1.001-1.049; $p=0.043$) are significant predictors of PT.

Conclusions: This study demonstrates a significant relation between SG and PT. The findings suggest that SG assessment may be used in the clinical setting, as a simple and non-invasive tool, used by midwives and nurses, to better define women at risk for PT.

Key words: Striae Gravidarum, Perineal trauma, Childbirth.

שכיחות המוטציה Y322X בגן CSA באוכלוסיה ערבית-נוצרית באזורנו

הגר הרדוף^{1,2}, כריסטינה יאסין², מוראד חיאט², סתוית שלו²

1- החוג לסייעוד, המכללה האקדמית עמק יזרעאל

2- מכון גנטי, מרכז רפואי "העמק", עפולה

רקע: תסמונת קוקאין - Cockayne Syndrome (CS) - תסמונת גנטית נדירה, הגורמת לנזק במעטפת תאי העצב ולכן למחלה ניירולוגית קשה. קיימים שלושה סוגים למחלה הנבדלים במידת החומרה ובגיל הופעת המחלה. סימני המחלה הם: רגישות חמורה לקרני השמש, גדילה לקויה, פיגור שכלי וחירשות חלקית, ליקויים בפרקים ועקמת, בעיות בעיניים. והזדקנות מואצת של מערכות שונות בגוף. דרך ההורשה היא אוטוזומלית רצסיבית. רוב המקרים של CS נגרמים בגלל מוטציות בגן CSB ואחרים ברובם בגלל מוטציות בגן CSA. כיום מוכרות מוטציות שונות בגן CSB וכן 10 מוטציות בגן CSA. תוצר הגן CSA הוא חלבון הבנוי מ-396 חומצות אמיניות והוא שייך למשפחת חלבוני מבנה ובקרה. החלבון פועל עם CSB והוא משמעותי במסלולים שונים של מטבוליזם הדנ"א כמו: שיעתוק ותיקון הדנ"א (בעיקר בעקבות נזקי קרינת UV). במספר משפחות ערביות נוצריות, אופיינו חולים בתסמונת זו אצלם זוהתה מוטציה בגן CSA מסוג C1022A, שגורמת להחלפת החומצה האמינית Tyrosin, בעמדה 322 ל- STOP codon.

מטרת המחקר: לבדוק שכיחות המוטציה במשפחות ערביות נוצריות באזורנו.

שיטה ותוצאות: במחקר נבדקו 203 ערבים-נוצרים, מתוכם נמצאו 18 נשאים. שכיחות המוטציה היא כ-9%.

מסקנות: כתוצאה מהמחקר הוחלט להוסיף את הבדיקה ל-CS לזוגות ערבים-נוצרים, כחלק מהבדיקות בסל הבריאות והייעוץ הגנטי הניתן הוא מקיף ומהימן יותר.

Self-reported versus recorded sleep among individuals with Post-Traumatic Stress Disorder and people living with Schizophrenia

Haimov I¹, Vadas L¹, Hazan L¹, Reshef A², Bloch B², Blanaru M², Kremer I²

¹Department of Psychology and The Center for Psychobiological Research, The Yezreel Valley College; ²Psychiatric Department, Ha'emek Medical Center, Afula

Introduction: Insomnia is common in psychiatric patients. Treatment often involves hypnotic and/or anxiolytic medications with disturbing side effects that increase patients' drug load. Most hypnotics are prescribed based on subjective complaints, but little information is published on the relationship between self-report and recorded sleep in this population. Hence, the present study examined the correlation between subjective and objective evaluation of sleep latency and sleep quality among subjects with PTSD and Schizophrenia (Sch).

Method: The sample comprised two groups: 13 subjects with PTSD (mean age=45.4, SD=11.8; 8 M, 5 F) and 34 with Sch (mean age=45.4, SD=9.7; 20 M, 14 F). Subjects subjectively evaluated their sleep patterns using one qualitative report—the Mini Sleep Questionnaire (MSQ), and one quantitative report—the Technion Sleep Questionnaire (TSQ). Additionally, subjects' sleep was continuously monitored for a week with a wrist actigraph (Ambulatory Monitoring, Inc.).

Results: Analysis revealed substantial discrepancies between objective and subjective measures of sleep in all participants. Comparing MSQ and actigraph measures revealed no significant correlation between subjective and objective sleep latency in either the PTSD group ($r=0.21$, NS) or the Sch group ($r=0.01$, NS). Insignificant correlation was found between subjective and objective sleep efficiency in the PTSD group ($r=0.05$, NS) and the Sch group ($r=-0.15$, NS). Likewise, comparing TSQ and actigraph reports showed no significant correlation between subjective and objective sleep latency in the PTSD group ($r=0.16$, NS) or the Sch group ($r=-0.03$, NS). Insignificant correlation was found between subjective and objective sleep efficiency in the PTSD group ($r=-0.10$, NS) and the Sch group ($r=-0.09$, NS).

Conclusion: The findings indicate that subjective reports are unreliable, and argue for objectively evaluating sleep among PTSD and Sch patients before prescribing sleep medications.

עישון בקרב הורים לתינוקות במחוז חיפה

שמואל רשפון^{1,2}, ציפי קחל¹, ספא שחאדה¹, אירנה וולוביק¹,
ליזה רובין^{1,4}, ציונה ענבר¹, אליעז חפר^{3,1}.

החוג למנהל מערכות בריאות

¹ משרד הבריאות, לשכת הבריאות המחוזית חיפה

² בית הספר לבריאות הציבור, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה.

³ החוג למנהל מערכות בריאות, מכללת עמק יזרעאל.

⁴ המחלקה לאם וילד, משרד הבריאות ירושלים.

רקע: חשיפה לעישון סביל קשורה לנזקי בריאות בעוברים, בתינוקות ובילדים.

מטרת מחקר: סקר להערכת היקף תופעת העישון בקרב הורים לתינוקות.

שיטת מחקר: סקר ב- 99 תחנות טיפת חלב המופעלות ע"י לשכת הבריאות במחוז חיפה. הורים ל-1912 תינוקות עד גיל שנה מילאו שאלון, במהלך שבוע אחד בחודש יולי 2001. השאלון כלל שאלות על עישון ההורים.

תוצאות: נמצא שאחד או יותר מבני המשפחה של 45.6% מהתינוקות במחוז חיפה מעשנים. ככל שהשכלת האבות לתינוקות עד גיל שנה היתה נמוכה יותר שיעור העישון בקרבם היה גבוה יותר (39.8% בסה"כ, 67% בקרב בעלי השכלה יסודית, 51% בקרב בעלי השכלה תיכונית, 23.7% בקרב בעלי השכלה אקדמאית). אבות ערבים עישנו באופן מובהק יותר (56.8%) מאבות יהודיים ילידי הארץ (29%). שיעור העישון בקרב עולים ילידי בריה"מ לשעבר נמצא בין שני השיעורים הנ"ל (47.1%).

8.8% מהאמהות (סה"כ) לתינוקות עד גיל שנה מעשנות לעומת 1.6% בלבד בקרב האמהות הערביות.

מסקנות: הודגם צורך להגביר את ההדרכה בנושא נזקי העישון הסביל בתקופת הינקות ולהפעיל תכנית התערבות מחוזית להורים מעשנים. על אף שקשה לצמצם את עישון הגברים הערבים במסגרת תחנות טיפת חלב מפני שאוכלוסייה זו כשגרה אינה נגישה להן, מומלץ לבנות תכניות התערבות בנושא זה בעיקר עבור בני 18-45, עם מיקוד על בעלי השכלה נמוכה.

סוג המחקר: סקר (תצפיתי) אנאליטי.

הורות טובה – מהי?

דוד יגיל

החוג למדעי ההתנהגות

שאלת קיומה של "מסוגלות הורית" מהווה נדבך חשוב בתהליכי קבלת החלטות בבימ"ש לענייני משפחה, בבואו לדון במשמורת על ילדים הן כאשר יש מחלוקת בין הורים פרודים/גרומים והן בדיונים הנוגעים לילדים שנמצאים בסיכון, ונשקלת העברתם ממשמורת הוריהם למשפחה אומנת, אימוץ או פנימיה. אולם, למעשה, לא קיימת הגדרה ברורה של מושג זה והערכת המסוגלות ההורית מבוססת למעשה על נורמה חברתית, בעלת אופי איכותי ולא כמותי. בעקבות הפסיכואנליטיקאי וויניקוט מקובל להשתמש במונח: "אימא טובה דיה" (GOODENOUGH MOTHER) אך למעשה מונח זה טרם תורגם להגדרה אופרציונלית, וטרם נמדד בכלים פסיכולוגיים.

מטרת המחקר הנוכחי היא לבדוק כיצד נתפסת הורות טובה, בעיני בוגרים, שעברו את תהליכי הילדות וההתבגרות והשתחררו – במידה זו או אחר – מקשרי התלות בהוריהם. **השיטה:** במחקר השתתפו 182 סטודנטים יהודים, מרביתם גילאי 20-30, שלומדים במכללה האקדמית עמק יזרעאל. הסטודנטים התבקשו להגדיר תחילה מה הן התכונות והתפקידים של "אימא טובה לילדיה" ולהעריך באיזה מידה אימם מילאה תפקיד זה, על סולם ציונים מ-1 ל-10. בהמשך, הם התבקשו למלא משימה דומה בנוגע למונח: "אבא טוב לילדיו" ולתת ציון לאביהם, על התכונות והתפקידים שהם הגדירו. נערך ניתוח תוכן של תשובות הנבדקים והן שובצו ל-15 קטגוריות תוכן.

ממצאים ראשוניים ומסקנות:

1. לא קיימים הבדלים משמעותיים בין גברים לבין נשים בהגדרת התכונות והתפקידים ההוריים. הקטגוריות השכיחות ביותר אשר מאפיינות "אימא טובה" ו"אבא טוב" – הן זהות הן בעיני נשים והן בעיני גברים. 2. רשימת התכונות והתפקידים של "אבא טוב" ו"אימא טובה" מנקודת מבטן של הנשים היא זהה גם מבחינת הסדר היורד של שכיחותן: סיפוק צרכים רגשיים (הענקת אהבה, בטחון, קבלה ללא תנאי); הענות לצורכי הילדים והמשפחה (הקרבה, מסירות, אחריות, ייעוץ...); יצירת אווירה חמה, נעימה ונוחה (אמון, נאמנות, נימוס, כנות, ספונטניות); היותם מודל חיובי לחיקוי; סיפוק צרכים גופניים/חומריים (פרנסה, מזון, דיור, לבוש); הצבת גבולות; ביצוע מיומנויות ותפקידים יום יומיים במסגרת הבית (סדר, ניקיון...) והיותם זמינים לילדיהם (זמן איכות, פעילות פנאי, מעורבות בחיי החברה וביה"ס). 3. גם גברים מייחסים הן ל"אימא טובה" והן ל"אבא טוב" את "סיפוק הצרכים הרגשיים" בשכיחות הגבוהה ביותר, אך לעומת הנשים הם מציינים במקום שני את היותם של האב והאם כ"מודל חיובי לחיקוי". קיימים הבדלים גם במידת השכיחות של הקטגוריות האחרות.

ציפייה לאירוניה: האם ניתן לדכא את המשמעות המילולית הפוכה

מהמשמעות האמיתית בקונטקסט האירוני?

מני יערי¹ ורחל גיורא²

¹ המרכז למחקר פסיכובילוגי, החוג למדעי ההתנהגות, המכללה האקדמית עמק יזרעאל
² החוג לבלשנות, אוניברסיטת ת"א

אירוניה היא אמירה אשר המשמעות הקונטקסטואלית שלה הפוכה מהמשמעות המילולית (מילונית) השכיחה שלה. כאשר אדם שירד מנכסיו מספר בייאוש לחבריו שמצבו הכלכלי "פשוט נפלא" הוא בעצם מתכוון למשמעות הפוכה של המילה "נפלא" בקונטקסט זה. מחקרים קודמים הראו שכאשר אנשים שומעים או קוראים אירוניה עולה אצלם קודם המשמעות המילולית של האמירה ("מצב כלכלי מצוין"), שאינה מתאימה לקונטקסט האירוני, ורק לאחר מכן המשמעות האירונית המתאימה ("מצב כלכלי גרוע"). מטרת המחקר הנוכחי היא לבחון האם ניתן לדכא את המשמעות המילולית הלא מתאימה לקונטקסט האירוני כאשר אנשים מצפים ומתכוונים לאמירה אירונית. בשני ניסויים הוצגו לנבדקים דיאלוגים בין שני דוברים, שהאמירה האחרונה בדיאלוג עשויה לקבל משמעות מילולית בקונטקסט אחד ומשמעות אירונית בקונטקסט שני. בכדי לתפעל ציפייה לאירוניה הוספו אחרי שם הדובר תיאור שמתאר את אופי האמירה (בדומה למחזה). לדוגמה: "עופר (בציניות): מצבי הכלכלי פשוט נפלא". בניסוי הראשון בדקנו את זמני הקריאה של משפט המטרה (האחרון), שהיה זהה בקונטקסט המילולי (המצב הכלכלי של הדובר מצוין) והאירוני (המצב הכלכלי של הדובר גרוע). בניגוד לממצאים קודמים שלא תפעלו ציפייה, בניסוי זה לא נמצא כל הבדל בזמני הקריאה. ממצא זה מצביע על כך שכנראה נבדקים הצליחו לדכא את המשמעות המילולית בקונטקסט האירוני כאשר הם ציפו לאירוניה, ולכן זה לא עיכב את זמן הקריאה שלהם. בניסוי השני בחנו באופן ישיר יותר אילו משמעויות עולות בזמן קריאה של אירוניה על ידי טכניקה של שימוש ב"פרובים". ניסוי זה עדיין בהרצה.

Investors' Exposure Rating and Stock Returns

Gil Cohen

The Economics and Management department

The Max Stern academic college of Emek Yezreel

This study examines whether investments based on herd behavior can outperform the market. It utilizes an investment exposure rating system calculated as the percentage of “clicks” on a specific stock banner on a popular business portal. Comparing the returns of a portfolio that consisted of the ten most “clicked” stocks to the returns of the stocks on the Tel Aviv 100 index (TA100) showed that the “clicked” portfolio did not outperform the index during the examined period. Moreover, a high exposure rating was negatively correlated with returns and positively correlated with higher risk. These results strengthen the hypothesis that investment based on herd behavior is not a winning strategy.

מקומה של "בת מלך" במרחב החרדי המתפתח

לי כהנר

החוג ללימודים רב תחומיים והחוג לשירותי אנוש

המחקר הגיאוגרפי החדש מציג את התפתחות המבנה המרחבי של האוכלוסייה החרדית בישראל- ובכלל זה את פריסת היישובים החרדיים- ובוחן את מערכת יחסי הגומלין ביניהם, המורכבת מפרמטרים שונים כדוגמת הגירה, חינוך, תעסוקה, צרכנות ושירותי קהילה. אחד התהליכים המשמעותיים בהקשר הגיאוגרפי-חרדי הוא "היציאה מהחומות" והתפתחותן של הערים החרדיות החדשות. הרחבתו של "המשולש החרדי" (ירושלים-בני ברק-אשדוד) על ידי הערים החדשות (אלעד, מודיעין עלית, רמת בית שמש וביתר עלית) מייצרת פעילויות, גופים ומעמדות שלא היו קיימים בחברה החרדית עד כה, ומהווה כר נוח לשינויים בתפיסת מעמדן, מיקומן והתנהלותן של נשים במרחב חדש זה.

במהלך המחקר המתואר כאן נערכו סדרה של פעולות מחקריות שכללו: איסוף נתונים כמותיים ואיכותיים מדוחות סטטיסטיים ונתוני גופים ממשלתיים, מפגשים עם גורמי השפעה מקרב הקהילה החרדית בישראל, סיורים באזורי הליבה של הקהילה החרדית בישראל, עריכת סקר רב משתתפים בנושא ההיבטיים המרחביים של התעסוקה והצרכנות בערים החרדיות החדשות ובניית מערכת של מפות המתארת את פריסתה של האוכלוסייה החרדית בישראל.

יציאת משפחות חרדיות צעירות מהריכוזים הגדולים בירושלים ובבני-ברק ובניית ערים חדשות כפרברים חרדיים מגדילה את מרחב היוממות הצרכנית של הנשים החרדיות, את מגוון הפעילות התעסוקתית שלהן ואת המרחק הגיאוגרפי שלהן מקהילת האם ומהמשפחה המורחבת. כל אלה מעמיסים אחריות גדולה יותר על המשפחה הגרעינית והאישה הצעירה כאם המשפחה. מכך עולות מספר שאלות: האם אחריות זו מעצימה את האשה החרדית, יחסית למצבה בתוך הריכוז החרדי הגדול והוותיק? כיצד משפיע הריחוק הגיאוגרפי על תפיסתה את מקום מגוריה החדש? כיצד מנהלת האישה את משק הבית בישובה החדש? היכן ימוקמו מרכזי התעסוקה בהם תבחר לעבוד לפרנסת משפחתה?

*חלק ממחקר דוקטורט שאושר העוסק בהתפתחות המרחב החרדי בישראל

Abstraction in Object Orientation- The Case of Interface Classes

Ilana Lavy, Rami Rashkovits and Roy Kouris

Management Information Systems

One of the subjects undergraduate students learning object oriented (OO) design find hard to apply is the construction of class hierarchies in general, and the use of interface classes in particular. The design process requires decomposition and reconstruction of problems in order to model software classes. Common attributes and behaviours are usually modelled using class inheritance except when the common behaviours do not belong to the same class hierarch, and then an interface class is preferred. In order to be able to properly design, the designer has to demonstrate abstraction abilities on various levels.

In the present study we aimed at examining the students' demonstration of abstraction levels during design of class hierarchy in general, and whether or not they use interface classes in particular.

The study was carried out in the department of Management Information Systems in an academic college in Israel. A total of 35 undergraduate students in their second of three years of studies participated in the research.

The research included two successive parts: (1) the students were asked first to provide a system design to a given problem; (2) then four different designs were presented to each student and he/she had to select the optimal one and provide justifications.

The data were analysed using our interpretation concerning implementation abilities regarding interface class to the SOLO taxonomy and the Dual-process theory.

The results of the study reveal that majority of students were able to build a reasonable class hierarchy; however many of them did not use interface classes as a tool for expressing common behaviours. Nevertheless, all of them could identify and choose the best solution for a particular problem among four different solutions, which included the use of interface class.

העברת ידע בין המדינות קנדה וישראל: שילבים בתיקוף ה- EASI© - כלי סינון לזיהוי חשד להתעללות בזקנים

דפנה הלפרין^{1,2}, אריאלה לבנשטיין^{1,2}, חוה טבנקין³

¹המרכז לחקר ולימוד הזיקנה, אוניברסיטת חיפה

²החוג למינהל מערכות בריאות, המכללה האקדמית עמק יזרעאל ע"ש מקס שטרן

³המחלקה לרפואת משפחה, בית חולים העמק, עפולה

רקע: העברת ידע, לשם צמצום הפער בין ידע מבוסס-ראיות ליישום בשטח, הינה המטרה העיקרית של הארגון NICE (National Initiative for the Care of the Elderly in Canada), הפועל בקנדה, כשישראל הינה שותפה בינלאומית. הפעילות הינה באמצעות קבוצות עבודה על פי תימות, ביניהן התעללות בזקנים. ה- EASI (Elder Abuse Suspicion Index), הוא כלי קצר לזיהוי חשד להתעללות בזקנים, שפותח בקנדה, ומיועד לשימוש על ידי רופאים, אחיות ועובדים סוציאליים, ומטרתו להעלות את המודעות לזיהוי התעללות והזנחה של זקנים.

מטרות: העברת הידע לישראל, תיקוף והתאמת הכלי לשימוש של רופאים במרפאות הקהילתיות ובבתי חולים.

שיטה: התהליך חולק לשלושה שלבים: 1. תרגום הכלי מאנגלית לעברית וחזרה על ידי שני רופאים. 2. הפעלת שתי קבוצות מיקוד של רופאים בצפון הארץ. 3. העברת הכלי על ידי רופאים לזקנים המבקרים במרפאות.

ממצאים: בהתבסס על המשוב מקבוצות המיקוד ומהרופאים במרפאות שונו מספר היגדים להתאימם למציאות הישראלית. מספר רופאים ציינו כי רמת המודעות שלהם לנושא עלתה, וכן שהם חשים יותר ביטחון בנוגע למה לשאול או לחפש. לעומת זאת, זהו מספר חסמים הקשורים לעמדות, אתיקה וחוסר רצון לעסוק בנושא. נתגלו קשיים הקשורים להבדלי תרבות בין קנדה וישראל כמו גם הבדלים הקשורים לשוני במערכות הבריאות.

מסקנות: תהליך העברת הידע בין מדינות מורכב אך יחד עם זאת מאתגר. יש לקחת בחשבון במיוחד הבדלים תרבותיים כיוון שהם עלולים להשפיע על ההליך.

הסתיים שלב א' של המחקר, כעת התחיל שלב ב' של איסוף הנתונים.

פורום ארגון לומד - שיתוף פעולה של החוגים למינהל מערכות בריאות וסיעוד ומערכות/ארגוני בריאות באזור

אריאלה לבנשטיין¹ מרים הירשפלד², רות לוין^{1,2}, ליאורה אור^{1,2}, דפנה הלפרין¹, הניה
תירוש³

¹ החוג למינהל מערכות בריאות, ² החוג לסיעוד, ³ בי"ח העמק

הרקע: לקראת תכנון והכנת יום עיון משותף לחוגים מינהל מערכות בריאות וסיעוד הוקמה וועדת היגוי בה השתתפו נציגים בכירים ממערכות הבריאות באזור. הנציגים הבולטים היו אחיות ראשיות מבתי החולים העמק, פורייה, המשפחה הקדושה בנצרת ושער מנשה, קופ"ח כללית וקופ"ח מכבי.

העבודה האינטנסיבית ושיתוף הפעולה הניבו יום עיון מעניין והיענות רבה של אנשי מקצוע. לאור הרצון בעשייה משותפת, הוחלט לקיים פורום שיקדם את השיח בין האקדמיה והשדה הקליני, למידה הדדית וחקר נושא שייבחר ע"י כל המשתתפים. כמו כן הוחלט לצרף אנשי מקצוע נוספים, כגון עובדים סוציאליים ורופאים.

דרך העבודה: קיום מפגשים משותפים בממוצע אחת לחודש וחצי. נושא האלימות נבחר השנה על ידי כל נציגי הארגונים כנושא בוער העומד על סדר היום. דגש הושם על אלימות כלפי צוותים ודרכי התמודדות עם התופעה. תוך חשיבה משותפת, קריאת מאמרים והצגתם ובחינת שיטות מחקר, הוחלט על ביצוע קבוצות מיקוד בכל אחד מהארגונים. כהכנה לכך ולמידת הנושא התקיימה קבוצת מיקוד ראשונה במסגרת הקבוצה עצמה. במקביל נכתבת הצעת מחקר לשם קבלת אישורי ועדת הלסינקי, בכל אחד מהארגונים, לביצוע קבוצות המיקוד ולהגשה לקרן מחקר חיצונית. כמו כן מתוכנן לקראת סיום שנת הלימודים יום עיון בנושא.

מסקנות: שיתוף פעולה מעין זה דורש נכונות, מחויבות והשקעה רבה, בתכנון, חשיבה, ארגון, והפעלה. חשוב להבין כי זהו תהליך של יצירת קבוצה, אשר לה שפה ומטרה משותפת. יחד עם זאת שיתוף הפעולה מאפשר למידה הדדית, המשליכה על איכות הטיפול ואיכות ההוראה.

האם לגורמים תרבותיים יש השפעה על רמת קשב וריכוז

דובי לופי

החוג למדעי ההתנהגות/החוג לחינוך

רקע: חקר יכולת הקשב והריכוז וההיבטים הקשורים אליו הוא תחום עיסוק ומחקר נרחב בעיקר עם ילדים ומתבגרים. יכולת קשב וריכוז נחשבת לתחום פסיכו-ביולוגי שאינו קשור להיבטים תרבותיים. יש חוקרים שהניחו שבתרבויות שבהן היחס לילדים עקבי יותר, יש בהן פחות ילדים עם הפרעת קשב וריכוז. אחרים הניחו שניווט לא נכון של התנהגות הילד בילדות, הוא הסיבה לקשיי קשב וריכוז. עד כה לא נמצאו ממצאים חד-משמעיים הקושרים את יכולת הקשב והריכוז לגורמים תרבותיים.

מטרת המחקר: המחקר הנוכחי הוא השוואה של רמת הקשב והריכוז בין שתי אוכלוסיות סטודנטים: אחת במכללה אקדמית בישראל והשניה סטודנטים באוניברסיטה אמריקאית.

שיטת המחקר: שבעים ואחד סטודנטים ישראלים תלמידי השנה הראשונה, בשני המבחנים הבאים: (1) מבחן ממוחשב הבודק קשב וריכוז מתמשך ושמו מבחן קשב וריכוז מתמשך בחשבון (Lufi, 2006); (2) מבחן מחיקה שנעשה בו שימוש בנייר ועפרון: d2 Test of Attention (Brickenkamp and Zillmer, 1998). שני המבחנים הועברו באופן אינדיבידואלי לכל משתתפי המחקר.

תוצאות: התוצאות הראו על כך שהסטודנטים האמריקאיים השיגו ציון טוב יותר בהרבה המדדים של שני המבחנים. התוצאות הפתיעו מאחר וקשב וריכוז נחשב כמרכיב יכולת שאינו מושפע מתרבות. החוקר דן בהיבטים השונים ובהסברים אפשריים לתוצאות בלתי צפויות אלה.

זהו מחקר מסכם.

בחינת השפעתם של אנונימיות, אי-ניראות והעדר קשר-עין על האפקט השלילי של הדיסאינהיביציה המקוונת

נעם לפידות-לפלר^{1,2} ועזי ברק¹

¹החוג לייעוץ והתפתחות האדם, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה

²החוג למדעי ההתנהגות, המכללה האקדמית עמק-זרעאל

רקע: אפקט הדיסאינהיביציה המקוונת מתייחס לתופעה של הסרת עכבות ומחסומים מביטויי התנהגות שונים של אדם כשהוא נמצא בסביבה החברתית המקוונת, הסייברספייס. אפקט הדיסאינהיביציה המקוונת עשוי להביא לידי התנהגויות בעלות מאפיינים שליליים (כמו התלהמות והשתלהבות) או מאפיינים חיוביים (כמו חשיפה-עצמית ועזרה לזולת). המחקר הנוכחי בחן את הגורמים לאפקט הדיסאינהיביציה השלילי בסייברספייס.

מטרות המחקר: לבדוק את השפעתם של גורמים מצביים המאפיינים תקשורת בינאישית מקוונת: אנונימיות, אי-ניראות והעדר קשר-עין על היווצרות האפקט השלילי של הדיסאינהיביציה המקוונת.

שיטת המחקר: במחקר השתתפו 142 סטודנטים מאוניברסיטת חיפה ומהמכללה האקדמית עמק-זרעאל. המחקר נערך באמצעות ניסוי בו תופעלו שלושת המשתנים (אנונימיות, אי-ניראות והעדר קשר-עין) במערך ניסויי טהור (2 X 2 X 2). נערכה מניפולציה למשתנים הבלתי-תלויים ונבדקה השפעתם על התנהגויות שליליות בשיח מקוון, בין נבדקים אשר דנו והתווכחו על דילמה באמצעות צ'ט.

תוצאות: קשר-עין נמצא כמשפיע ביותר, באופן יחסי לשני הגורמים האחרים, על אפקט הדיסאינהיביציה השלילי. בבדיקת ההבדלים ברמת הדיסאינהיביציה המקוונת השלילית בין נבדקים הנמצאים בקשר-עין לבין נבדקים שאינם נמצאים בקשר-עין, נמצא כי נבדקים במצב של העדר קשר-עין מפגינים על-פי רוב רמת דיסאינהיביציה שלילית גבוהה יותר בהשוואה לנבדקים הנמצאים בקשר-עין זה עם זה. כמו-כן, קיומו או העדרו של קשר-העין באינטראקציה עם גורמי האנונימיות והניראות הוסיף לשנות המוסברת של המשתנים התלויים.

מסקנות: ההתייחסות הגורפת בספרות המקצועית להשפעתה הדומיננטית של האנונימיות אינה במקומה: האנונימיות, כפי שנחקרה ברוב מחקרי העבר, הוגדרה בצורה כוללת מדי. בנוסף, הגדרת המושג 'אנונימיות' כפי שהכרנו עד היום הינה חסרה ויש צורך להרחיבה ולהתאימה למציאות הוירטואלית ולמצב של העדר זהותיות ברשת.

* חלק ממחקר לצורך קבלת התואר 'דוקטור לפילוסופיה'.

תפקיד התקשורת הישראלית בחיי הקהילה הישראלית של צפון ניו-ג'רזי: שימושים, סיפוקים והשפעות / ממצאים ראשוניים

ורד מלכה

החוג לתקשורת

בעשורים האחרונים הולכים ומתרחבים מימדיה של תופעה שהיא חברתית-תרבותית לא פחות משהיא כלכלית ופוליטית – הגירה של פרטים ממדינה למדינה והווצרותן של קהילות מהגרים, קבוצות מיעוט על בסיס לאומי ו/או אתני. בשל מרכזיותם של כלי התקשורת בחייה של כל חברה בת זמננו, ובשל צרכיהן הייחודיים של קהילות מהגרים, רבים הם המחקרים העוסקים בהיבטים שונים של 'Diasporic Media'.

עבודת המחקר הנוכחית מבקשת לבחון את מקומה של התקשורת הישראלית בחייהם של חברי הקהילה הישראלית של צפון ניו-ג'רזי, ארה"ב. קהילה זו מתאפיינת בחיי חברה ותרבות עשירים ובזיקה חזקה מאד לישראל. בין היבטי התופעה בולט היקף השימוש בכלי תקשורת ישראליים.

בין שאלות המחקר עליהן מבקשת עבודה זו להשיב:

מהם דפוסי השימוש בתקשורת ישראלית בקרב חברי הקהילה הנדונה? מהם הגורמים המעצבים דפוסים אלה? באיזו מידה ובאילו אופנים מאפשרת התקשורת הישראלית את שימורן של תרבות ישראלית וזיקה לישראל בקרב חברי הקהילה? באיזו מידה כרוך השימוש בתקשורת הנדונה בכוונות ותוכניות לשוב לישראל?

ממצאי המחקר הראשוניים מעידים על מרכזיותם הרבה של כלי התקשורת הישראליים בחייהם של חברי הקהילה הישראלית של צפון ניו-ג'רזי. כלל המשתתפים עושים שימוש קבוע בכלי תקשורת ישראלי אחד לפחות, מתוכם דווחו 81% על צריכת תקשורת ישראלית על בסיס יומיומי (בהקשר זה בולט אתר החדשות YNET). רבים העידו כי נוכחותה של התקשורת הישראלית בחייהם משמעותית ביותר, וכי היא מקלה על השהות הממושכת הרחק ממולדתם.

בין הצרכים הבולטים שמספקת התקשורת הישראלית לחברי הקהילה – נגישות למידע חדשותי עדכני על הנעשה בארץ (בייחוד בעתות חירום), בקיאות ברזי המציאות התרבותית-חברתית בישראל, שימור הזהות הישראלית ותחושת השייכות להוויה הישראלית. רבים ממשתתפי המחקר אף תופסים את התקשורת הישראלית כמקור לנושאי שיחה משותפים עם חברים ובני משפחה, הן בישראל והן במסגרת הקהילה.

דמוקרטיה דינונית מקוונת: מיפוי ראשוני של פורומים דינוניים ברשת*

עידית מנוסביץ

החוג לתקשורת

שיח ציבורי דינוני הינו דיון שבו אנשים בוחנים בקפידה בעיות משותפות, ומגיעים לפתרונות בעלי בסיס נימוקים איתן, לאחר פרק זמן של בחינה מדוקדקת ומתן כבוד למגוון דעות והשקפות (גסטיל, 2008). התפיסה הדינונית מדגישה את חשיבות השיח ציבורי דינוני לקיום דמוקרטיה חזקה (ברבר, 2003).

בעשור האחרון התפתחו בעולם מגוון אתרי אינטרנט המקיימים פורומים לשיח ציבורי דינוני. מטרת המחקר היא למפות את פעילותם של פורומים דינוניים ברשת, ולעמוד על ההבדלים ביניהם. המחקר מתמקד בבחינת מושג הדמוקרטיה שבבסיס פעילות זו, ושואל: מהי התיאוריה הדינונית המשתקפת מן האופן שבו האתרים מציגים את הדיון והכלים שהם מציעים ליישום. שיטת המחקר היא ניתוח תוכן איכותי של 15 אתרי אינטרנט מוכרים המקיימים שיח ציבורי דינוני.

ממצאים: המחקר מאבחן שני סוגים עיקריים של פורומים דינוניים מקוונים, השונים ביניהם בתפיסת תפקיד האתר, תפקיד האזרחים, תפקיד המוסדות הפוליטיים, אופיו של תהליך הדיון והמטרות המיוחסות לתהליך זה. המחקר מנתח את חשיבותם של כל אחד מסוגי הדיון המובנה מתוך מבט כולל על הדמוקרטיה, ומציע כיוונים להמשך מחקר.

* המחקר התבצע עבור מכון המחקר ע"ש קטרינג, בדיוטון אהיו, ארה"ב. *Kettering Foundation* www.kettering.org. תודתי ל *Kettering Foundation* עבור הסיוע.

יחסים חברתיים ותמיכה בקרב סטודנטים יהודים וערבים לסייעוד

דניאלה אריאלי, מיכל משיח איזנברג ומרים הירשפלד

החוג לסייעוד

מחקר זה בחן דמיון ושוני בין סטודנטים יהודים וסטודנטים ערבים הלומדים יחדיו בחוג לסייעוד ביחס לארבעה נושאים מרכזיים: 1. שביעות רצון מהיחסים החברתיים הכלליים והבין מגזריים בכיתת הלימוד, 2. התמיכה ההדדית בלימודים בקרב הסטודנטים; 3. שביעות רצון מיחס הסגל ותמיכת המערכת; 4. ציפיות הסטודנטים להתערבות הסגל ביחסים שבין הסטודנטים. המדגם כלל 86 סטודנטים משני המחזורים הראשונים של החוג, המהווים 83% מכלל הסטודנטים. 54% מסך כל הסטודנטים הם מהמגזר הערבי. כלי המחקר היה שאלון למילוי עצמי שמכיל קבוצת היגדים הבודקים עמדות כלפי הנושאים הנדונים. השאלון נבנה על בסיס ראיונות עומק קודמים עם סטודנטים בחוג, שהציפו את נושאי השאלון.

לא נמצא הבדל מובהק בין שתי הקבוצות במוצעי העמדות כלפי היחסים החברתיים ושיתוף הפעולה ביניהם באופן כללי. לעומת זאת, כאשר מדובר ביחסים חברתיים או בשיתוף פעולה בין המגזרים נמצאו הבדלים מובהקים. הסטודנטים היהודים תופסים את היחסים כטובים יותר לעומת הסטודנטים הערבים, ואחוז גבוה יותר של סטודנטים יהודים מרגישים חופשיים לבקש עזרה בנוגע ללימודים מסטודנטים ממגזרים אחרים, ביחס לסטודנטים הערביים. כמו כן, נמצא הבדל מובהק בין שתי הקבוצות בעמדות כלפי תמיכת המערכת. הסטודנטים היהודים רואים במערכת תומכת יותר מאשר הסטודנטים הערבים. בנוסף, נמצא הבדל מובהק בעמדות כלפי הרצון להתערבות מצד הסגל, כאשר סטודנטים ערביים מביעים רצון גבוה יותר להתערבות מאשר סטודנטים יהודים.

חוויית התבוסה של הגיבור בטיפול בפוסט טראומה (PTSD)

חביאר סימונוביץ

החוג לשירותי אנוש

גישות רבות וטכניקות שונות נפוצות בטיפול בפוסט טראומה (PTSD) בעקבות אירועים שהתרחשו לחיילים בלחימה. לאחר מלחמת לבנון השנייה נעשה טיפול באמצעות פסיכותראפיה במספר חיילי מילואים שהמשותף ביניהם הייתה חוויה אישית של תבוסה. חיילים אלה גדלו והתחנכו על פי ארכיטיפ הגיבור הישראלי שהיווה חלק אינטגרלי באישיותם בחיי היומיום ובתפקודם הצבאי. אירועים שהתרחשו ושהחיילים חוו במלחמת לבנון השנייה יצרו אצלם תחושה של מפלה ושל תבוסה שלא הסתדרה בקנה אחד עם הדימוי העצמי של ארכיטיפ הגיבור של חייל בצה"ל. פער פסיכולוגי בין הגיבור המנצח לבין הגיבור המפסיד תרם להופעת סימפטומים פוסט טראומטיים אצל החיילים שהגיעו לטיפול בקליניקה. התראפיה התמקדה בהתמודדות עם הטראומה ובעיקר בעיבוד הפער שנוצר בין ההתנהגות המצופה על ידי ארכיטיפ הגיבור של החייל לבין תפיסת ההתנהגות והאירועים שהתרחשו בשטח כתבוסה בלתי אפשרית של הגיבור שבתוכם. הבנת המשמעות האישית של חוויית התבוסה של הגיבור בתראפיה בשילוב ושימוש בטכניקות של יצירה והבעה עזרו לחיילים בהתמודדותם עם הפוסט טראומה ובשיקומם עד לסיום הטיפול. עבודה זו מבוססת על עבודה יישומית וניסיון קליני. התובנות המובאות עלו בטיפול של מספר חיילים בעקבות הופעת פוסט טראומה ממלחמת לבנון השנייה.

Embryonic stem cells: the disagreement debate and embryonic stem cell research in Israel

Frida Simonstein

Department of Health Systems Management

While some people claim that the present disagreement over embryonic stem (ES) cell research cannot be resolved, others argue that developing transparency and trust are key elements that could resolve the existing disagreements over such research.

This paper reveals that transparency is not necessarily a requirement for advancing ES cell research, since in Israel, for instance, there is (almost) no transparency, and research nevertheless flourishes. Moreover, trust is not independent of cultural values and religious beliefs. Because of these beliefs, the environment in Israel for ES cell research has been pragmatic and liberal. The Israeli case illustrates the key role that culture and religion can play in biomedical research; it also suggests that as far as cultural values or religious beliefs of people in Western countries strongly oppose research on embryonic tissue, it would be very difficult, if not impossible, to overcome the disagreements.

Journal of Medical Ethics 2008;**34**:732-734

A version of this paper was presented during the 23rd EUROPEAN CONFERENCE ON PHILOSOPHY OF MEDICINE AND HEALTH CARE, Tübingen, Germany (2009)

עלות הפחתת פליטה של גזי החממה בישראל

רוסלנה רחל פלטיניק

החוג לכלכלה וניהול, המכללה האקדמית עמק יזרעאל,
והמרכז לחקר משאבי טבע וסביבה, אוניברסיטת חיפה,

Fondazione Eni Enrico Mattei, Italy

בועדת האקלים שהתקיימה בקופנהגן בדצמבר 2009, הצהיר נשיא המדינה, שמעון פרס, שישראל תפחית פליטות גזי חממה ב-20% - מתחת לתחזית צמיחה במצב "עסקים כרגיל" עד שנת 2020. על מנת להשיג את היעד, על ישראל לבחון חלופות מדיניות שונות כמו מס על הפליטה ואשרות פליטה סחירות. השאלה המחקרית המתבקשת בהקשר זה היא: מה העלות לכלל המערכות במשק כתוצאה ממגבלות על שימוש באנרגיה, וכיצד ניתן למזער עלויות אלו, בהנחה שהמשק ממילא יצטרך לשאת בהן. על שאלה זו מנסה המחקר המדווח כאן לענות, במסגרת ניתוח כלכלי כוללני של המשק, והערכת העלויות הללו. התמריצים הנבחנים הם מסי פליטה ורישיונות סחירים. המודל מאפשר עיוות בשוק העבודה, לאמור, קיום אבטלה לא רצונית. בנוסף, תוספת התקבולים מתמריצים כלכליים-סביבתיים משמשת במצב זה להפחתה ישירה של המס על עבודה. התוצאות כאן מאותתות על אפשרות לקיום דיווידנד כפול בעבודה (שיפור באיכות הסביבה והקטנת האבטלה). ניתוחי רגישות אף מחזקים סברה זו ומעידים כי ניתן גם ליצור תנאים לדיווידנד כפול למשק הישראלי כתוצאה מהמדיניות המוצעת. המודל שפותח ונאמד במחקר זה אמור לשרת את קובעי המדיניות בכדי לבחון ולהעריך כמותית אמצעי מדיניות שונים לפני שיאומצו ויושמו במסגרת המאמצים של ישראל להפחית את פליטת גזי החממה בעתיד.

The Availability Heuristic and Investors' Reaction to Company-Specific Events

Doron Kliger¹ and Andrey Kudryavtsev²

¹ University of Haifa, Department of Economics

² Emek Yezreel Academic College, Department of Economics and Management

Introduction: Contemporary research documents various psychological aspects of economic decision-making. The main goal of our study is to analyze the role of the *availability heuristic* (Tversky and Kahneman, 1973, 1974) in financial markets. The availability heuristic refers to people's tendency to determine the likelihood of an event according to the easiness of recalling similar instances, and, thus, to overweight current information, as opposed to processing all relevant information.

Methods: We define and test two aspects of the availability heuristic which we dub *outcome availability* and *risk availability*. The former deals with the availability of positive and negative investment outcomes, and the latter - with the availability of financial risk. We test the availability effects on investors' reactions to analyst recommendation revisions.

Results: Regarding outcome availability, we find that positive stock price reactions to recommendation upgrades are stronger when accompanied by positive stock market index returns, and negative stock price reactions to recommendation downgrades are stronger when accompanied by negative stock market index returns. The magnitude of the outcome availability effect is negatively correlated with the firms' market capitalization, and positively correlated with stock beta, as well as with historical return volatility. Regarding risk availability, we find that on days of substantial stock market moves, abnormal stock price reactions to upgrades are weaker, and abnormal stock price reactions to downgrades are stronger. Both availability effects remain significant after controlling for each other and for additional company-specific and event-specific factors.

Note: The article is forthcoming at the Journal of Behavioral Finance.

עבר-הווה מתמשך באתרי הנצחה בברלין

פנינה רוזנברג

בי"ס גורן, תקשורת חזותית
החוג ללימודים רב-תחומיים

ההצעה מתבססת על מחקר היסטורי/אמנותי המתבצע על ידי. ב"בום ההנצחה" שפקד את העיר בעשורים האחרונים, ניתן לראות שבצד אתרי ההנצחה הרשמיים או הרשמיים למחצה, כמו **המוזיאון היהודי ברלין** (1993-1999), פרי תכנונו של דניאל ליבסקינד **והאנדרטה לזכר יהודי אירופה שנרצחו** (2005) שעיצב פטר אייזנמן, המהווים מעין "ביקור חובה" לכל המזדמן אליה, הוקמו מונומנטים, או 'אנטי-מונומנטים', בעלי אופי נקודתי/לוקאלי, המיועדים לקהל המקומי. ביניהם ניתן למצוא את **80 שלטי הזכרון** המוצבים **ברובע הבווארי**, של האמנים הברלינאים שטיך&שנוק (1993). בשלטים אלו שולב איקון ויזואלי עכשווי לצד ציטוט של טקסט הלקוח מצווים וחוקים מ-1933 ואילך, בהם הודרו בהדרגתיות יהודי הרובע מהזירה הציבורית, עד לשילוחם למחנות המוות, ברובע אחר מנציחה ברלין את היהודים שעיצבו את תעשיית האופנה. חצובה בת שלושה מראות הממוקמת לצד תחנת רכבת תחתית, שעל מדרגותיה חרוטים כתובות מפעלי האופנה ושמות בעליהן – מהווה את **האנדרטה לתעשיית האופנה** שיצר האמן הגרמני ריינר גרוס (2000).

אתרי הנצחה/מיצגים אלו ורבים אחרים, מרוחקים מאתרי תיירות ההנצחה בעיר. הם משתלבים בחיי ביום יום של התושבים, מטרידים ומעוררים תהיות. הטקסט המלווה אותם בגרמנית בלבד, שכן הוא, כמו המונומנט כולו, מיועד לאדם המקומי, היוצר באמצעותו עימות קבוע עם צלו הכבד של העבר, הנוכח במקום.

מטרת ההרצאה להציג ולנתח מספר מהאנדרטאות/אנטי אנדרטאות הברלינאית, במזרח ובמערב העיר, להסביר את הרקע השונה שהביא ליצירתם ואת התפקיד שמהמזמינים/היוצרים הועידו לתושבי העיר/הרובע בתהליך חשיפת רבדי העבר המקומיים.

Dorothy Bar Adon Writes Palestine

. Esther Carmel Hakim¹, and. Nancy Rosenfeld²,

1. Women's and Gender Studies

2. English Studies Unit

From her immigration to Palestine in 1933 until her death in 1950 Dorothy Kahn Bar Adon (1907-50) worked as a reporter for the *Palestine Post*, covering the life of new immigrants in Tel Aviv and Jerusalem; in the Jewish collective villages (having lived in Tel Aviv, Jerusalem, Kibbutz Giv'at Brenner and Moshav Merhavia); the daily life of the local Arab population and its interaction with the burgeoning Jewish population.

Bar Adon continued to subscribe to journalistic approaches developed while writing for American daily newspapers prior to her *aliya*. During the 1930s and 1940s much of the Hebrew press in Palestine was unabashedly political. Close to 60 years after her death, Bar Adon's writing offers a fresh, non-politicized approach, both to daily life in the Jewish and Arab cities and villages of pre-State Israel, and to the burning issues of the day.

Recent years have witnessed attempts at writing history from the viewpoint of women, while simultaneously drawing attention to the roles played by women in fashioning events. This edited selection of the writings of Bar Adon, for which a publisher is being sought, should prove of interest to scholars of social history, gender studies, communication, as well as to a general readership interested in the latter fields.

מהו "חינוך טוב" ?

פרקטיקות של היבדלות מעמדית בגן ילדים פרטי

עמית רוטמן

המכללה האקדמית עמק יזרעאל

אוניברסיטת חיפה – החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

המחקר בחן את תהליך הבנייתם של מסרים חינוכיים בגן ילדים פרטי והקשרם לפרקטיקות של עיצוב זהות מעמדית, התבסס על עבודת שדה אנתרופולוגית שנערכה בגן ילדים עירוני – פרטי וכלל תצפית משתתפת, שיחות בלתי פורמאליות עם הגננות, הילדים וההורים וראיון עומק פורמאלי עם מנהלת הגן והגננת הראשית.

העבודה התבססה על המסורת הפרשנית והכלכלית-פוליטית באנתרופולוגיה. המקורות התיאורטיים המרכזיים לניתוח היו עבודתו של פייר בורדיה אודות אסטרטגיות של בידול מעמדי, ההביטוס והשיזור ההדוק שבין הון פוליטי, סימבולי וחומרי ובנוסף, עבודתה של אווה אילוז על תרבות הצריכה הקפיטליסטית ועל "ההביטוס הרגשי".

ממצאים מרכזיים

הממצאים מורים על כך שהמסר החינוכי מבסס את הגן כ"מוסד חינוכי ייחודי" - מוסד שמתעלה מעל למגמות חינוכיות "נפוצות" ומסרים חינוכיים "שגורים" ועל כן מניב רווחים של היבדלות לכל השותפים.

מעבר לכך, נמצא כי קיים פער בין הרצון הכנה של בעלת הגן להעביר מסר חינוכי שמתעלה מעל לבעיות של חומרנות והישגיות יתר, לבין תרומתה בפועל לחיזוק מגמות מעמדיות-אליטיסטיות, והשתלבותה הבלתי נמנעת בתוך התרבות הצרכנית.

ייחודה של העבודה בכך שהיא עוסקת בתהליכים של עיצוב זהות מעמדית לא מתוך הנגדה בין מעמדות, אלא דרך בחינתם לעומק של תהליכים סימבוליים של בידול. ה"אחרים" מבחינה זו לא מופיעים כאנשים בשדה אלא בשיח של המשתתפים עצמם - שיח אשר מעמיד את המסר החינוכי המתבסס בגן למול מוסדות החינוך של המדינה ולמול "החברה הישראלית" המדומיינת כחברה מטריאלית ונחותה.

*התקציר מתבסס על עבודת תזה לתואר M.A. שהוגשה במגמה לאנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה, בהנחייתה של ד"ר עמליה סער.

"קולות מן השתיקה" –

חווית קורס מדיטציית וויפאסאנה ותהליכים אישיים בעקבותיו

אלון רז

החוג למדעי ההתנהגות- המכללה האקדמית עמק יזרעאל
בית הספר לתרפיות והמגמה לביבליותרפיה- אוניברסיטת חיפה

במוקד המחקר עמד הניסיון להעשיר ולהעמיק את הידע אודות חווית ההשתתפות בקורס מדיטציית וויפאסאנה ובתהליכים אישיים המתרחשים בעקבותיו. ההתנסות בקורס מאתגרת במידה רבה את המשאבים הפיזיים הפסיכולוגיים והרוחניים של המשתתפים בו ולכן ראיתי אותו כבעל פוטנציאל לחקר של חוויות חיים מעוררות שינוי (transformative life event), וביקשתי לברר עד כמה הוא אכן נתפס ככזה על ידי המשתתפים בו, ואם כן במה.

במחקר האיכותני השתתפו 12 מרואיינים, 7 נשים ו-5 גברים בטווח גילאים רחב (21-58), לאחר חלוף עד שנה מקורס הוויפאסאנה הראשון בחייהם.

מן המחקר עלתה תמונה לפיה עבור כל המרואיינים חווית קורס הוויפאסאנה הייתה "חווית חיים" קודם כל במובן זה שהיא הייתה חוויה משמעותית מאוד מבחינת עוצמת החוויה והבולטות שיש לה בין חוויות החיים השונות. בנוסף, הקורס התקשר אצל חלק מן המרואיינים לשינוי משמעותי לחיוב בחייהם. המרואיינים ביטאו תחושה של מציאת בית רוחני, שינוי בהתייחסות לעצמם בכיוון של יתר קבלה ורכות, שינוי בכיוון של התכוונות ל.. ומעשה של טוב לב, יכולת תרגום של חוויות קונקרטיים בתרגול בקורס לחוויות יום יום (במיוחד סביב נושאים של היצמדות והשתנות מתמדת), ערות מוגברת ליחסי גוף ונפש (מחשבות ורגשות), ועוד. מרבית המרואיינים ציינו כי השתיקה בקורס לא הייתה החלק הקשה אלא התמודדות עם כאב פיזי, ועם המאמץ המנטלי הנדרש כדי להמשיך ולשבת במדיטציה נוכח הכאב ונוכח תחושות של חוסר טעם או שעמום. מתוך התיאור של אחדים מן המשתתפים עולה אפשרות שחלק מן המשתתפים בקורס חווים בשלבים שונים מידה של חוסר אונים, חוסר יכולת לבחור, לחץ חיצוני ופנימי (של האגו) ובעיקר סוג של בדידות והישארות לבד מול תחושות אלה ומול מצוקות אחרות.

הערכות סיכונים וקבלת החלטות של פרטים

בעקבות התקפות הקאסמים בדרום

מוסי רוזנבוים¹, אורי בן ציון², שוש שהרבני³, טל שביט⁴

1. דר' מוסי רוזנבוים, המחלקה לכלכלה ישומית, מכללת ספיר, ביה"ס למנהל עסקים ע"ש גילפורד גליזר, המחלקה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון.
2. פרופ' אורי בן ציון, המחלקה לכלכלה אוניברסיטת בן-גוריון
3. דר', שוש שהרבני, החוג לכלכלה וניהול, המכללה האקדמית עמק יזרעאל
4. דר' טל שביט, המחלקה למימון, בית הספר למנהל עסקים, המסלול האקדמי המכללה למנהל.

בעשור האחרון מספר מחקרים עסקו בקשר שבין רגשות לבין תפיסת סיכון עצמי של פרטים בהקשר של אירועי טרור. המחקר הנוכחי השתמש בתנאי ניסוי טבעי, שהתרחש בעת התקפות הקאסמים באזור שדרות, ב-2008, בכדי לבדוק את הקשר שבין רגשות שהתעוררו בעקבות אירועי טרור מתמשכים לבין הערכת הסיכון וקבלת החלטות של פרטים אשר היו חשופים להתקפות. המדגם כלל 296 סטודנטים ממכללת ספיר בשדרות אשר חלקם מתגוררים באזורים המצויים בטווח הקאסמים וחלקם מתגוררים באזורים שמחוץ לטווח הקאסמים. קבוצת הבקרה מנתה 56 סטודנטים ממכללת אחווה באשקלון אשר לא חוו את המתקפות באותה עת.

שאלון המחקר בדק את הקשר שבין רגשות שליליים (כמו פחד וכעס) לבין תפיסת הסיכון העצמית של הפרטים ולבין קבלת החלטות של הפרטים בנוגע ללימודיהם וכן לבין ציפיותיהם בתחום הכלכלי. תוצאות המחקר מראות, כי כצפוי רמות הפחד, הכעס והערכות הסיכונים היו גבוהות יותר בקבוצת הסטודנטים של ספיר בהשוואה לקבוצת הבקרה. כמו כן נמצא, בדומה לתיאוריה ולמצאים קודמים, כי פרטים מפוחדים יותר התגלו כפסימיים יותר בהערכות הסיכון שלהם (בעיקר ביחס לסיכוני טרור).

בנוסף נמצא כי הפחד שהתעורר בזמן השהות במכללה (החשופה לירי הטיילים) משפיע במידה רבה יותר על הערכות הסיכון ועל הציפיות הכלכליות של נבדקים המתגוררים מחוץ לטווח הקאסמים בהשוואה לנבדקים המתגוררים בתוך טווח הקאסמים (אולי כיוון שהאחרונים התרגלו כבר במהלך השנים לטרור מתמשך).

מסקנות המחקר הן: א. קיימת השפעה משמעותית של עוצמת רגש הפחד, בעקבות ירי הקאסמים, על הפסימיות של הפרטים בנוגע לסיכוני טרור ולציפיות כלכליות. ב. קיימת השפעה של איזור המגורים (בתוך אזור הנפגע מקאסמים, לעומת אזור שלא נפגע מקאסמים) על קבלת ההחלטות של פרטים.

השפעת הקונפליקט הישראלי-פלשתינאי על תהליכי הבניית הזהות, כפי שבאה לידי ביטוי בסיפורים של יהודיות ופלשתינאיות אזרחיות ישראל, על מלחמת לבנון השנייה

דורית שובל

החוג למדעי ההתנהגות

המחקר בחן זהות קולקטיבית של יהודיות ופלשתינאיות אזרחיות ישראל (פלשתינאיות) דרך סיפורים אישיים אודות מלחמת לבנון השנייה.

הגישה הנרטיבית נבחרה כמפתח תיאורטי ומתודולוגי גם יחד לחקר הזהות.

נאספו סיפוריהן של 20 משתתפות (10 יהודיות ו-10 פלשתינאיות) על חוויותיהן מהמלחמה

ובניתוח הסיפורים נמצאו ארבע קטגוריות תוכן מרכזיות:

1. נסיבות ייחודיות - המאפיינים הייחודיים של האירוע אליהם מתייחס היחיד בסיפור.
2. הקשר דיאכרוני - האופן בו היחיד מתאר ומבין את יחודו של הקולקטיב מבחינה תרבותית, ערכית, נורמטיבית, היסטורית וכדומה.
3. הקשר סינכרוני - האופן בו היחיד מתאר ומבין את מיקום הקולקטיב ביחס לאחר.
4. הקשר השייכות - האופן בו היחיד מתאר ומבין את זיקתו לקולקטיב ואת מחויבותו של הקולקטיב כלפיו.

בהתבסס על ממצאים אלו פותח "מודל סטרוקטוראלי לזהות קולקטיבית".

הטענה המרכזית במודל המוצע היא, שלמידה על זהות קולקטיבית צריכה להיעשות באמצעות ניתוח שני ממדים: "סמוי" ו"גלוי". המימד הסמוי מכיל את סכמות ההקשר הדיאכרוני, הסינכרוני והשייכות באמצעותן הפרט מבין ומפרש את זהותו הקולקטיבית. ואילו המימד הגלוי מתייחס לנסיבות הייחודיות בהן מוצגת הזהות הקולקטיבית (נושא הסיפור, המאזין, הסיטואציה וכדומה).

מודל זה שימש בהמשך בסיס תיאורטי לניתוח המשותף והמבחין בין סיפוריהן של יהודיות ופלשתינאיות, והיווה שפה תיאורטית אחידה לדיון בזהויות השונות.

* מחקר זה נכתב במסגרת לימודי הדוקטורט של המחברת בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה בהנחיית הפרופ' רענן ליפשיץ.

הקצאת שטחים ליהודים וערבים

טל שחור

החוג לכלכלה וניהול

לאחרונה נשמעת לא פעם הטענה, שהשטחים שמוקצים למגזר הערבי מהווים רק 2.5% משטחי המדינה. מנתון זה עלול משהו להבין ששאר השטח (97.5%), מוקצה ליהודים, אולם זו כמובן טעות. ראשית יש אדמות בבעלות המדינה שלא שייכות לאף מגזר. בנוסף, שטחים רבים אשר שייכים למועצות אזוריות יהודיות, ולכן שייכים כביכול למגזר היהודי, הם שטחים פתוחים (יערות, שמורות טבע וכד'), שכל אזרחי המדינה: יהודים, ערבים ודרוזים יכולים להשתמש. לכן, כדי לקבל תמונה מאוזנת יותר, כדאי להשוות את מספר המטרים המרובעים לנפש שמיועדים למגורים. תוצאות ההשוואה מראות שבמגזר היהודי מספר המטרים המרובעים לנפש הוא 90 מ"ר לעומת 97 במגזר הערבי ו- 104 במגזר הדרוזי. כנגד ההשוואה הנ"ל ניתן לטעון שהשטחים שמשפיעים על איכות החיים של התושבים אינם רק אלה המיועדים למגורים, אלא גם שטחים שמיועדים לשימושים ציבוריים כמו חינוך, תרבות, מסחר וכד'. התוצאות במקרה זה מראות גודל השטח לנפש במגזר היהודי הוא 104, לעומת 103 במגזר הערבי ו- 119 במגזר הדרוזי. מההשוואה האחרונה ניתן גם להסיק, שגודל השטח שמוקצה במגזר הערבי למערכת הציבורית קטן יחסית, ולכן יש הצדקה לדרישה להקצות שטחים נוספים למטרה זו ליישובים הערביים, אולם, בתחום המגורים, השטח שמוקצה לרשויות הערביות איננו קטן מזה המוקצה ליהודים.

חשיבותן של מטרות עבודה בקרב נשים וגברים בין השנים 1981 ו-2006

משה שרעבי¹ ויצחק הרפז²

¹ החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, המכללה האקדמית עמק יזרעאל

² ביה"ס לניהול, אוניברסיטת חיפה

מחקר אורך זה בוחן את השינויים בחשיבותן של מטרות עבודה בקרב נשים וגברים במהלך 25 שנים בהן חלה עליה משמעותית בשיעור הנשים בשוק העבודה. מחקרנו מתבסס על שאלון בנושא "משמעות העבודה" אשר הועבר בקרב מדגמים מייצגים של כוח העבודה בישראל בשנים 1981, 1993 ו- 2006. בשנת 1981 הועבר השאלון ל-973 נחקרים, מתוכם 564 גברים ו- 409 נשים. בשנת 1993 הועבר השאלון ל-942 נחקרים, מתוכם 545 גברים ו- 397 נשים ובשנת 2006 הועבר השאלון ל-909 נחקרים, מתוכם 460 גברים ו- 449 נשים.

ממצאינו מראים כי בין השנים 1981 ל-2006 התרחשו שינויים משמעותיים בערכי העבודה של גברים ונשים כאשר הנשים הופכות לדומות יותר ויותר בערכיהן לגברים אך גם הגברים מאמצים ערכים מסוימים אשר נתפסו בעבר כנשיים. עם הזמן חל מפנה דרמטי בתפיסת הנשים את העבודה בחייהן מ"מפרנס משני" לשותף מרכזי בפרנסת המשפחה והדבר מתבטא בעליית חשיבותם של השכר והביטחון התעסוקתי בעיניהן. עם זאת עדיין שעות עבודה נוחות ויחסים בינאישיים חשובים יותר לנשים בהשוואה לגברים בעוד שבקרב הגברים חשובים יותר השכר וחופש הפעולה בהשוואה לנשים. השינויים הערכיים מוסברים בעיקר על ידי תהליכים חברתיים וכלכליים ואנו מציעים כיצד יכולים ארגונים להתאים את פעילותם ובעיקר את התגמולים הלא חומרניים לשינויים המגדריים הללו. מדובר בממצאים מסכמים של המחקר.